

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

MODERN ECONOMICS

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ФАХОВЕ
ВИДАННЯ З ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

#14 (2019)

Квітень 2019

DOI: [HTTPS://DOI.ORG/10.31521/MODECON](https://doi.org/10.31521/modecon)

МИКОЛАЇВ | 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Modern Economics

Електронне наукове фахове видання з економічних наук

ISSN 2521-6392

DOI: <https://doi.org/10.31521/modecon>

Виходить 6 разів на рік

№ 14 (2019)

Квітень 2019

Миколаїв
2019

Засновник: Миколаївський національний аграрний університет.

Головний редактор: СІРЕНКО Н. М. – д-р екон. наук, професор.

Заступник головного редактора: ЧЕРВЕН І. І. – д-р екон. наук, професор.

Відповідальний секретар: ПОЛТОРАК А. С. – канд. екон. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

НОВІКОВ О. Є. – д-р екон. наук, доцент; ПОТРИВАЄВА Н. В. – д-р екон. наук, професор; ВИШНЕВСЬКА О. М. – д-р екон. наук, професор; БАНЄВА І. О. – д-р екон. наук, професор; БАРАНОВА В. Г. – д-р екон. наук, професор; ГАВРИШ В. І. – д-р екон. наук, професор; ГАРКУША О. М. – д-р екон. наук, професор; ГОНЧАРЕНКО І. В. – д-р екон. наук, професор; ГУДЗИНСЬКИЙ О. Д. – д-р екон. наук, професор; ДУБІНІНА М. В. – д-р екон. наук, професор; ЄРМАКОВ О. Ю. – д-р екон. наук, професор; ІРТИЩЕВА І. О. – д-р екон. наук, професор; КІЩАК І. Т. – д-р екон. наук, професор; КОТИКОВА О. І. – д-р екон. наук, професор; КЛЮЧНИК А. В. – д-р екон. наук, професор; КСЬОНЖИК І. В. – д-р екон. наук, доцент; ПОГРІЩУК Б. В. – д-р екон. наук, професор; САХАЦЬКИЙ М. П. – д-р екон. наук, професор; УШКАРЕНКО Ю. В. – д-р екон. наук, професор; ШЕБАНІНА О. В. – д-р екон. наук, професор; ЯЦЕНКО В. М. – д-р екон. наук, професор; БАБЕНКО М. Д. – канд. екон. наук, доцент; БАРИШЕВСЬКА І. В. – канд. екон. наук, доцент; БУРКОВСЬКА А. В. – канд. екон. наук, доцент; КЛОЧАН В. П. – канд. екон. наук, доцент; КОЗАЧЕНКО Л. А. – канд. екон. наук, доцент; КУЗЬОМА В. В. – канд. екон. наук, доцент; ЛУНКІНА Т. І. – канд. екон. наук, доцент; МЕЛЬНИК О. І. – канд. екон. наук; СИРЦЕВА С. В. – канд. екон. наук; ЧЕБАН Ю. Ю. – канд. екон. наук, доцент; ШИШПАНОВА Н. О. – канд. екон. наук; АСТАФ'ЄВА В. О. – канд. екон. наук, доцент (Республіка Білорусь); НОР С. М. – PhD (Finance) (Малайзія); МАМРАЄВА Д. Г. – PhD (Economics), доцент (Республіка Казахстан); САНДАЛ Я.-У. – д-р екон. наук, професор (Норвегія).

Електронне наукове видання «Modern Economics» входить до списку електронних періодичних видань, що включені до **Категорії Б** переліку наукових **фахових** видань України (галузь: економічні науки), в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (наказ Міністерства освіти і науки України від 07.11.2018 р. № 1218).

У 2017 році Міжнародний Центр періодичних видань (ISSN International Centre, Париж) включив Електронне наукове видання «Modern Economics» до міжнародного реєстру періодичних засобів масової інформації і надав йому числовий код міжнародної ідентифікації: **ISSN 2521-6392** (Online).

Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет вченою радою Миколаївського національного аграрного університету (протокол № 9 від 23 квітня 2019 р.).

Виходить 6 разів на рік.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редакційної колегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції: 54020, Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9,

Миколаївський національний аграрний університет

тел.: 0 (512) 58-03-25

<https://modecon.mnau.edu.ua>

DOI: <https://doi.org/10.31521/modecon>

e-mail: modecon@mnau.edu.ua

З М І С Т

Аверус Ар Разі Тегейм, Интен Мотіа, Існурхаді Вплив корпоративного управління та корпоративної диверсифікації на управління прибутками (ENGLISH)	7
Анграїні Пематасарі, Азварді, Тетярто Ваюді Вплив підзвітності, контролю та інформаційної системи регіонального фінансового менеджменту на регіональний фінансовий менеджмент Палембанга (ENGLISH)	13
Бабіченко В. В., Глухова В. І., Колотій Ю. С. Аналіз формування дохідної бази Державного бюджету України та оцінка бюджетних ризиків	19
Бойко С. В., Гошовська В. В., Бойко Н. В. Волатильність бюджетного фінансування дорожнього господарства в Україні	26
Бугай В. З., Сидоренко В. О. Основні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства	33
Бурлаков О. С. Інформаційні технології управління кадровим потенціалом	39
Васюта В. Б., Феохарій А. В. Удосконалення системи планування витрат на персонал підприємства	44
Галайда Т. О., Теницька Н. Б., Черногорська Н. В. Управління плинністю персоналу торговельних підприємств в Україні із застосуванням методів стрес-менеджменту	53
Герасимова В. О., Сидоренко В. О. Вдосконалення системи управління персоналом як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємства	60
Голубєв А. В. Маркетингові підходи до вибору оптимального каналу збуту фермерської продукції	66
Григор'єва О. В., Шикіло А. В., Іщенко О. С. Освіта впродовж життя: застосування європейського досвіду в розробленні та реалізації стратегії інтегрованого розвитку міст України	72
Грищук С. В. Особливості та проблеми вибіркового методу організації аудиту	77
Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Іванчик Т. В. Фактори впливу на формування прибутку підприємств	81
Іваницька С. Б., Неділько Н. В. Особливості організації професійного навчання персоналу підприємства	87
Козакевич А. С. Синергетична парадигма управління людським капіталом	92
Коляда Т. А., Мала Н. Л. Вплив валютної політики на економічний розвиток України	97
Костюк В. О., Владимірова М. С. Аналіз впливу інноваційного підприємництва на зростання економічних показників роботи підприємства	102

Кузнецова Н. Б.	
Творчість та креативність: багатоаспектний контент.....	110
Кузьома В. В., Павлюк С. І.	
Впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів на основі концепції НАССР	115
Курбатова Т. О., Гирченко Є. В.	
Економічні перспективи розвитку сектору біогазу на основі використання органічних відходів сільського господарства	121
Лагодієнко Н. В., Волосюк Ю.В., Ендрес В. С., Буганов О. В.	
Адаптація міжнародного досвіду оподаткування криптовалют до умов України	130
Лемішко О. О.	
Бюджетне забезпечення відтворювальних процесів в аграрному секторі економіки України	136
Лохман Н. В.	
Синкретичність формування та використання інноваційного потенціалу	142
Мацелюх Н. П., Мискін Ю. І.	
Імперативи соціалізації бюджетної політики: теоретичний аспект	147
Микитюк О. П., Біловус О. С.	
Рейтингове оцінювання рівня корпоративного управління підприємств фармацевтичної галузі	153
Милованов Є. В.	
Роль органічного громадського руху у розвитку органічного сектору аграрної галузі України	161
Моржина А. В., Олійніченко М. Д., Постикіна Є. Г.	
Сучасні тенденції в цифровому маркетингу (ENGLISH)	174
М'ячин В. Г.	
Кластерний аналіз інноваційно-активних підприємств за допомогою карт Кохонена як передумова стратегічного планування	180
Науменко Н. Ю.	
Особливості конкретизації методології формування інформаційного простору регіональних соціально-економічних систем	186
Носань Н. С.	
Ретроспективний аналіз основних індикаторів стану фінансової безпеки України (ENGLISH)	193
Обидєннова Т. С., Антипцева О. Ю., Дуднева Ю. Е.	
Вплив ресурсного забезпечення підприємств на проведення антикризових заходів	200
Одношевна О. О., Губарик О. М.	
Функціональне забезпечення економічного механізму регулювання виробництва плодово-ягідної продукції	206
Онищенко О. В.	
Впровадження стратегічного управлінського обліку в практику сучасних підприємств на глобальному ринку авіаперевезень	211
Остапенко Я. О., Морозовський П. А., Браунагель А. В.	
Прийняття управлінських рішень через призму економіко-статистичного аналізу доходу	218
Плахотнік О. О.	
Інструментарій забезпечення трансформаційних перетворень в економічній сфері діяльності промислових підприємств	226
Поснова Т. В.	
Роль креативного людського капіталу в економіці знань	232
Потапова М. Ю.	
Туризм у світі та в Україні: порівняльна статистична характеристика	237

Семенов А. Ю., Бричко М. М., Семенов В. В. Науково-методичні підходи до оцінювання рівня довіри споживачів на ринку банківських послуг України	245
Слюсаренко А. В. Структурні зміни в економіці України	253
Солопун Н. М. Маркетингові складові підприємницького потенціалу як підґрунтя до масштабування бізнесу	258
Сосновська О. О. Методичні підходи до діагностування фінансового стану підприємства	264
Чевганова В. Я., Міняйленко В. Г., Міняйленко І. В., Швед В. М. Особливості застосування бенчмаркінгу для оцінювання потенціалу транспортної компанії	272
Чевганова В. Я., Перевертайло Т. С. Конкурентоспроможність продукції машинобудування: реалії та можливості	279
Чернецька О. В. Особливості формування фінансових результатів в обліку фізичних осіб підприємців	285
Чернобровкіна С. В. Аналіз діяльності машинобудівної галузі України	290
Шишкін В. О., Бахметова Я. Ю. Перспективи використання логістичної стратегії як умова забезпечення конкурентоспроможності підприємства	296
Шульгіна Л. М., Жалдак Г. П. Впровадження міжнародних харчових стандартів в Україні	301

Остапенко Я. О., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управлінського обліку, бізнес-аналітики та статистики, Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна

ORCID ID: 0000-0002-9386-2237

e-mail: ostapenkoYO@gmail.com

Морозовський П. А., магістрант кафедри управлінського обліку, бізнес-аналітики та статистики, Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна

ORCID ID: 0000-0002-0874-9935

e-mail: pashamorozovski@ukr.net

Браунагель А. В., студент навчально-наукового інституту економіки, оподаткування та митної справи, Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна

e-mail: braunagel8_70@ukr.net

Прийняття управлінських рішень через призму економіко-статистичного аналізу доходу

Анотація. У статті обґрунтовано доцільність застосування економіко-статистичного аналізу для дослідження діяльності виробничого підприємства та прийняття оптимальних управлінських рішень. За допомогою кореляційно-регресійного та балансового методів проведено аналіз ПАТ «Теремно Хліб». За результатами кореляційного аналізу визначено тісноту взаємозв'язку між чистим доходом від реалізації та обсягом реалізованої продукції, собівартістю реалізованої продукції, витратами на збут, матеріальними витратами, дебіторською заборгованістю за товари, роботи, послуги, основними засобами. За балансовим методом з'ясовано фактори та ступінь їх впливу на дохід підприємства: собівартість продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, фінансові витрати, податок на прибуток тощо. Запропоновано шляхи покращення фінансових показників діяльності та збільшення доходу. На прикладі ПАТ «Теремно Хліб» продемонстрована практична корисність аналізу виробничої діяльності підприємства з використанням економіко-статистичних методів.

Ключові слова: дохід; економічний аналіз; статистичний аналіз; кореляційно-регресійний аналіз; балансовий метод; факторний аналіз; аналіз доходу підприємства; прийняття управлінських рішень.

Ostapenko Yana, Ph. D. in Economics, Associate Professor of Managerial Accounting, Business Analytics and Statistics Department, University of State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine

Morozovsky Pavlo, graduate student of Managerial Accounting, Business Analytics and Statistics Department, University of State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine

Braunahel Andrii, student of Education and Research Institute of Economics, Taxation and Customs Affairs, University of State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine

Management decision-making through the prism of economic and statistical analysis of income

Introduction. The financial results take a central place in the enterprise management system. The revenues and expenses are economic categories, the level of which determines the size of profit and profitability of the enterprise. In the process of financial and economic analysis of the activity of an industrial enterprise, the tasks which associated with the searching for reserves for cost reduction and with the increasing on this basis of the volume of output and result of the activity (that is net income) are solved. The main area of analysis is economic and statistical analysis. The methodology of this analysis allows determining the potential capabilities of the entity, its internal reserves, the using of which will allow achieving positive changes in financial activity.

Purpose. The purpose of the article is to reveal the methods of economic and statistical analysis of enterprise income on the example of the Public Company "Teremno Hlib" and to show the importance of this analysis for management decision-making.

Results. It is substantiated and proved the importance of applying the economic and statistical analysis of income of industrial enterprise for making optimal managerial decisions. A correlation-regression and factor analysis of financial results of the Public Company "Teremno Hlib" was conducted, the results of which determined that the influential indicators of net income from sales of products at the enterprise are the volume of sales and production costs. In 2017 the income of the company increased by 20469 thousand UAH due to the increase in production volume and sales of products and it indicates the quality of profitability. But net profit decreased by 1311 thousand UAH due to increased administrative and sales expenses as well as other expenses. The activities to reduce costs and increase the production volume and sales of products, activity for pricing policy and continuous monitoring of the market will contribute to increasing the income and profitability of the enterprise.

Keywords: *an income; an economic analysis; a statistical analysis; a correlation-regression analysis; a balance method; a factor analysis; an analysis of enterprise income; management decision-making.*

JEL Classification: M 21; C 10; M 41.

Постановка проблеми. Фінансові результати діяльності займають центральне місце в системі управління підприємством. Доходи та витрати – економічні категорії, рівень яких визначає величину прибутку й рентабельності підприємства. У процесі фінансово-економічного аналізу діяльності промислового підприємства постійно вирішуються завдання, пов'язані з пошуком резервів зниження витрат й збільшенням на цій основі обсягів виробництва та результату діяльності – чистого доходу. Основним напрямом аналізу є економіко – статистичний аналіз. Його застосування дозволяє визначити потенційні можливості суб'єкта підприємницької діяльності, внутрішні його резерви, використання яких дозволить досягти позитивних змін фінансових результатів діяльності. Пошук напрямів щодо ефективного аналізу доходу промислових підприємств та його планування в подальшому процесі фінансово-господарської діяльності підприємства постає актуальною проблемою в умовах ринкової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематикою формування та аналізу доходів підприємства займалися вітчизняні науковці: В. Гордополов, Н. Гордополова [1] розглядали питання факторного аналізу результатів діяльності підприємств; прийняття управлінських рішень на основі аналізу прибутковості в своїх працях висвітлювала Я. Лебедзевич [2], Я. Остапенко [3]. Методику аналізу фінансових результатів діяльності розглядала З. Мочаліна [4]; оцінки фінансового стану в умовах інфляції – Н. Остап'юк [5]. Павлова І. [6] висвітлювала питання прогнозування фінансових показників суб'єкта підприємницької діяльності. Методичні основи аналізу фінансових результатів діяльності розкрито в працях Н. Петришиної та Ю. Кнець [7]. Аналізу фінансових результатів діяльності та на його основі прийняття управлінських рішень присвячені праці й зарубіжних науковців: В. Гребенникова, Е. Кулинченко [8].

Попри широкомасштабність висвітлення, проблематика питання аналізу доходу суб'єкта

підприємницької діяльності та на його основі прийняття управлінських рішень з прикладної точки зору є малодосліджуваною. В сучасних наукових працях здебільшого розглядаються теоретико-методологічні аспекти аналізу фінансових результатів діяльності підприємств. При цьому практично не розглядається науковцями й використання економіко-статистичних методів аналізу доходу.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є розкриття методики економіко-статистичного аналізу доходу підприємства та доведення його важливості для прийняття управлінських рішень на прикладі ПАТ «Теремно Хліб».

Завданнями є: обґрунтування та доведення важливості застосування економіко-статистичного аналізу доходу промислового підприємства для прийняття оптимальних управлінських рішень; проведення кореляційно-регресійного та факторного аналізу фінансових результатів діяльності ПАТ «Теремно Хліб» та на його основі надання пропозицій щодо їх подальшого покращення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основною метою діяльності будь-якого підприємства є збільшення прибутку, який залежить від його доходу та витрат. Для визначення можливості отримання максимального прибутку з найменшими затратами, доцільно провести економіко-статистичний аналіз доходу та оптимізації діяльності підприємства, який дозволить визначити фактори та ступінь їх впливу.

ПАТ «Теремно Хліб» є лідером асортименту виробництва та поставок хлібобулочних виробів. Успішній реалізації продукції сприяє широкий асортимент продукції та висока її якість.

Для дослідження взаємозв'язку між доходом та факторами впливу на нього використаємо кореляційний аналіз. Головними факторами впливу було обрано: обсяг реалізованої продукції (X_1), собівартість реалізованої продукції (X_2), витрати на збут (X_3), матеріальні витрати (X_4), дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (X_5), основні засоби (X_6), та чистий дохід від реалізації (Y) (табл.1).

Таблиця 1 Показники діяльності ПАТ «Теремно Хліб» за 2008 - 2017 рр.

Роки	Чистий дохід від реалізації, тис. грн	Обсяг реалізованої продукції, тис. грн	Собівартість продукції, тис. грн	Витрати на збут, тис. грн	Матеріальні витрати, тис. грн	Дебіторська заборгованість за продукцію, тис. грн	Основні засоби, тис. грн
2008	59445	66570,3	47615	7352	36300	3874	17962
2009	65616	73485,6	51374	10446	40258	3816	19401
2010	70093	81390,7	53579	10362	43475	2968	19215
2011	79386	78198	57085	17644	48781	3779	22243
2012	81175	80273,4	55789	20184	47648	8654	17740
2013	80941	78761,4	52930	22203	45965	3250	16465
2014	99860	95721	66690	26396	50152	10159	16768
2015	154551	144877	99457	38208	87508	5587	18498
2016	182654	166740	118805	45792	101201	3904	32511
2017	203123	198406	121975	58115	104228	9732	37141

Джерело: побудовано авторами за даними [10]

Побудувавши кореляційну матрицю за Кендалом в SPSS визначимо зв'язок між основними показниками діяльності підприємства (табл. 2).

Таблиця 2 Кореляційна матриця статей взаємозв'язку показників ПАТ «Теремно Хліб»

П-к	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆
Y	1						
X ₁	0,867	1					
X ₂	0,867	0,822	1				
X ₃	0,911	0,778	0,778	1			
X ₄	0,911	0,778	0,956	0,822	1		
X ₅	0,378	0,244	0,333	0,378	0,378	1	
X ₆	0,289	0,289	0,378	0,244	0,333	-0,22	1

де X₁ – обсяг реалізованої продукції, собівартість реалізованої продукції; X₂ – собівартість реалізованої продукції; X₃ – витрати на збут; X₄ – матеріальні витрати; X₅ – дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги; X₆ – основні засоби; Y – чистий дохід від реалізації.

Джерело: розраховано авторами за даними [10]

За результатами розрахунків має місце мультиколінеарність, тому необхідно виключити з моделі показники витрат на збут та матеріальних витрат, так як значення їх коефіцієнта кореляції перевищує 0,9.

Наступним кроком є визначення критичного значення коефіцієнта кореляції шляхом виключення з

моделі показників, які мають коефіцієнт менше 0,61. До таких показників належать: дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (0,378) та основні засоби (0,289).

Після виключення зайвих елементів із системи, кореляційна матриця буде мати наступний вигляд (табл.3):

Таблиця 3 Кореляційна матриця ПАТ «Теремно Хліб»

Показник	Y	X ₁	X ₂
Y	1	0,867	0,867
X ₁	0,867	1	0,822
X ₂	0,867	0,822	1

де X₁ – обсяг реалізованої продукції, собівартість реалізованої продукції; X₂ – собівартість реалізованої продукції; Y – чистий дохід від реалізації.

Джерело: розраховано авторами за даними [10]

Отже, впливовими показниками на чистий дохід від реалізації продукції на підприємстві є: обсяг реалізованої продукції та собівартість. Між показниками чистого доходу від реалізації продукції,

обсягом реалізованої продукції та собівартістю існує сильний прямий зв'язок. Здійснимо регресійний аналіз за допомогою програмного продукту SPSS.

Результати розрахунків відображено в таблиці 4.

Таблиця 4 Зведення показників регресійного аналізу

Модель	R	R ²	Скоригований R ²	Стандартна похибка	Дарбін - Уотсон
1	0,997	0,994	0,993	4471,5522	0,715

Джерело: розраховано авторами за даними [10]

За розрахунками чистий прибуток залежить від зазначених факторів на 99,4 % і лише на 0,6 % від інших факторів. Скоригований коефіцієнт детермінації

складає 0,993, що свідчить про сильний прямий лінійний зв'язок між факторами.

Побудуємо регресійну модель, яка покаже вплив даних показників на чистий прибуток (табл.5).

Таблиця 5 Результати регресійного аналізу

Модель	Нестандартизовані коефіцієнти		Стандартизовані коефіцієнти	t	Значимість	95,0% довірчий інтервал для B	
	B	Стандартна похибка	Бета			Нижня межа	Верхня межа
(Константа)	-18281,413	4253,291		-4,298	0,004	-28338,847	-8223,979
Обсяг реалізованої продукції, тис. грн	0,497	0,217	0,439	2,289	0,056	-0,016	1,011
Собівартість тис. грн	1,007	0,344	0,561	2,927	0,022	0,193	1,820

Джерело: розраховано авторами за даними [10]

За результатами розрахунків маємо регресійну модель:

$$Y = -18281,413 + 0,497x_1 + 1,007x_2 \quad (1)$$

Рівняння регресії відображає значимість факторів:

– збільшення обсягів реалізованої продукції на 1 тис. грн, збільшить чистий дохід від реалізації продукції на 0,497 тис. грн;

– збільшення собівартості виготовленої продукції на 1 тис грн, збільшить чистий дохід від реалізації продукції на 1,007 тис. грн.

Застосувавши факторний аналіз, проаналізуємо більш детально вплив факторів на величину доходу за 2016-2017 рр.

Таблиця 6 Показники діяльності ПАТ «Теремно Хліб» у 2016-2017 рр.

№ з/п	Показник	2016 р.	2017 р.	Відхилення (+,-)
1.	Дохід від реалізації продукції (В)	182654	203123	20469
2.	Інші доходи (ІД)	3594	6750	3156
3.	Інші операційні витрати (ОВ)	6319	6051	-268
4.	Собівартість продукції (С)	118805	121975	3170
5.	Адміністративні витрати (АВ)	10691	17305	6614
6.	Витрати на збут (ВЗ)	45792	58115	12323
7.	Фінансові витрати (ВФ)	2864	2772	-92
8.	Податок на прибуток (ПП)	366	108	-258
9.	Інші витрати (ІВ)	20	3467	3447
10.	Чистий прибуток (ЧП)	1391	80	-1311

Джерело: розраховано авторами за даними [10]

В 2017 р. порівняно з 2016 р. дохід від реалізації продукції збільшився на 20469 тис. гривень. На його збільшення вплинули чинники: ціна реалізації та обсяг реалізованої продукції (з урахуванням структури).

Визначимо вплив цих чинників, врахувавши, що у 2017 р. індекс цін на хлібобулочні продукти становив 110 відсотків.

$$\Delta B_{\text{ц}} = B_{2017} - \frac{B_{2017}}{I_{\text{ц}}} = 203123 - \frac{203123}{1,10} = 18466 \text{ (тис. грн)} \quad (2)$$

$$\Delta B_{\text{N}} = \frac{B_{2017}}{I_{\text{ц}}} - B_{2016} = \frac{203123}{1,10} - 182654 = 2003 \text{ (тис. грн)} \quad (3)$$

Таким чином, зростання цін сприяло збільшенню виручки від реалізації на 18466 тис. грн, а збільшення обсягу випуску – на 2003 тис. грн. Аналогічно розраховуємо вплив чинників на зміну собівартості реалізованої продукції:

$$\Delta C = C_{2017} - C_{1016} = 121975 - 118805 = 3170 \text{ (тис. грн)} \quad (4)$$

$$\Delta C_{\text{ц}} = C_{2017} - \frac{C_{2017}}{I_{\text{ц}}} = 121975 - \frac{121975}{1,10} = 11088 \text{ (тис. грн)} \quad (5)$$

$$\Delta C_{\text{N}} = \frac{C_{2017}}{I_{\text{ц}}} - C_{2016} = \frac{121975}{1,10} - 118805 = -7918 \text{ (тис. грн)} \quad (6)$$

Таким чином, за рахунок збільшення ціни собівартість збільшилась на 11088,6 тис. грн, а за рахунок зменшення обсягу реалізації – зменшилась на 7918,6 тис. гривень. При цьому вплив у складі собівартості зменшує прибуток, а у складі доходу від реалізації – збільшує. З огляду на це загальний вплив ціни реалізації на чистий прибуток можна розрахувати у такий спосіб:

Як свідчать розрахунки, ціна реалізації впливає на чистий прибуток у складі двох факторів: собівартості та

$$\Delta \Pi_{\text{ц}} = \Delta B_{\text{ц}} - \Delta C_{\text{ц}} = 18466 - 11088 = 7378 \text{ (тис. грн)} \quad (7)$$

За рахунок збільшення ціни чистий прибуток підприємства зріс на 7378 тис. гривень.

Визначаючи вплив на прибуток витрат на управління, на збут та фінансових витрат, треба пам'ятати, що це фактори зворотного впливу:

$$\Delta \Pi_{\text{в}} = (AB_1 + BZ_1 + FB_1) - (AB_0 + BZ_0 + FB_0) = -18845 \text{ (тис. грн)} \quad (8)$$

$\Delta \Pi_{\text{в}}$ – зміна чистого прибутку за рахунок зміни величини зазначених витрат. Отже, збільшення цих витрат у 2017 р. порівняно з 2016 р., призвело до зменшення прибутку на 18845 тис. гривень.

Обчислимо вплив величини інших доходів на зміну чистого прибутку:

$$\Delta \Pi_{\text{д}} = I_{\text{Д}1} - I_{\text{Д}0} = 6750 - 3594 = 3156 \text{ (тис. грн)} \quad (9)$$

Таким чином, завдяки збільшенню суми інших доходів в 2017 р., чистий прибуток збільшився на 3156 тис. гривень.

Визначимо вплив величини інших витрат на зміну чистого прибутку:

$$\Delta \Pi_{\text{в}} = (OB_1 + IB_1) - (OB_0 + IB_0) = (6051 + 3467) - (6319 + 20) = 3179 \text{ (тис. грн)} \quad (10)$$

Отже, збільшення у 2017 р. величини інших витрат, призвело до зменшення чистого прибутку на 3179 тис. гривень.

Проаналізуємо вплив величини витрат на фіксований податок, який можна визначити за формулою:

$$\Delta \Pi_{\text{пп}} = \text{ПП}_1 - \text{ПП}_0 = 108 - 366 = -258 \text{ (тис. грн)} \quad (11)$$

де $\Delta \Pi_{\text{пп}}$ – зміна чистого прибутку під впливом зміни фіксованого податку.

Отже, у 2017 р. податків було сплачено на 258 тис. грн менше порівняно із попереднім роком.

Отримані результати факторного аналізу узагальнимо в табл. 7.

Таблиця 7 Узагальнена таблиця впливу факторів на величину прибутку ПАТ «Теремно Хліб» за 2016-2017 рр.

№ з/п	Показник	Сума, тис. грн
1.	Зміна ціни	7378
2.	Обсяг реалізації	2003
3.	Обсяг випуску	7918
4.	Витрати на управління, на збут, фінансові витрати	-18845
5.	Інші доходи	3156
6.	Інші витрати	-3179
7.	Податок на прибуток	258
8.	Усього	-1311

Джерело: узагальнено авторами

Підсумок таблиці підтверджує зміну чистого прибутку, відображеного в табл. 4, тобто розрахунки факторного аналізу є достовірними.

Збільшення доходу від реалізації продукції ПАТ «Теремно Хліб» в 2017 р. спричинена тим, що ціни на продукцію збільшилися в середньому на 10%, також завдяки збільшенню виробництва продукції. Чистий прибуток підприємства у 2017 р. зменшився на 1311 тис. гривень. Це зумовлено збільшенням адміністративних та збутових витрат, також іншими витратами, які не можна віднести до операційних витрат підприємства.

На нашу думку, на ПАТ «Теремно Хліб» збільшенню прибутку сприятиме: зменшення витрат; нарощення обсягів виробництва і реалізації товарів; здійснення заходів щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників; зменшення витрат на виробництво продукції; кваліфікованого здійснення цінової політики; грамотної побудови ділових відносин з постачальниками, посередниками, покупцями; покращення системи маркетингу на підприємстві; удосконалення продукції з середнім рівнем рентабельності, а низькорентабельну зняти з виробництва; постійного проведення наукових досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів.

Прийняття управлінських рішень щодо проведення заходів збільшення прибутковості підприємства в умовах ринкових відносин, що базуються на

дослідженні впливу чинників зовнішнього й внутрішнього середовища та визначенні шляхів підвищення прибутковості суб'єкту господарювання, а також їх реалізація в його практичній діяльності сприятиме збільшенню прибутковості підприємства.

Висновки. Обґрунтовано та доведено важливість застосування економіко-статистичного аналізу доходу промислового підприємства для прийняття оптимальних управлінських рішень. Проведено кореляційно-регресійний та факторний аналіз фінансових результатів діяльності ПАТ «Теремно Хліб», за результатами якого визначено, що впливовими показниками на чистий дохід від реалізації продукції на підприємстві є обсяг реалізованої продукції та собівартість продукції. За рахунок збільшення обсягу виробництва та реалізації продукції у 2017 р. на підприємстві збільшено дохід на 20469 тис. грн, що вказує на якість прибутковості. Але за рахунок збільшення адміністративних та збутових витрат а також інших витрат, чистий прибуток зменшився на 1311 тис. гривень. Проведення заходів щодо зменшення витрат та нарощення обсягів виробництва і реалізації продукції, цінової політики й постійного моніторингу ринку сприятиме збільшенню доходу та прибутковості підприємства. Зміст статті відкриває можливості для подальших досліджень. Так, наприклад, на основі виявлених тенденцій є змога спрогнозувати подальший напрям виробництва, реалізації та дохідності підприємства.

Література:

1. Гордополов В., Гордополова Н. Застосування факторного аналізу при оцінці фінансових результатів діяльності підприємства. *Економічний аналіз*. 2011. Вип. 8. Ч. 2. С. 95-98.
2. Лебедзевич Я. В. Управління прибутком підприємства. *Вісник Житомирського інженерно-технологічного інституту. Економічні науки*. 2001. № 14. С. 142-145.
3. Остапенко Я. О. Доходи готельного господарства крізь призму статистики. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 2 (176). С.329-337.
4. Мочаліна З. М. Методичний інструментарій та сучасні проблеми аналізу фінансових результатів. *Науково-технічний збірник «Комунальне господарство міст»*. 2011. № 98. С. 221-227.
5. Остапюк Н. А. Методика оцінки фінансового стану підприємства в умовах інфляції. *Вісник ЖДТУ*. 2011. № 1(55). С. 127-129.
6. Павлова І. В. Прогнозування фінансових показників як елемент планування розвитку діяльності підприємства. *Логістика*. 2014. № 690. С. 752-755.
7. Петришина Н. С., Кнець Ю. О. Методичні основи аналізу фінансових результатів діяльності промислового підприємства. *Наука й економіка*. 2014. № 2 (34). С. 52-54.
8. Гребенникова В. А., Кулинченко Е. А. Упрощений метод оцінки фінансової устойчивості підприємства. *Новая наука: Проблемы и перспективы*. 2015. № 1 (1). С. 179-182.
9. Monroe Kent B. Pricing: making profitable decisions. McGraw- Hill. 3-th ed. 2001. 480p.

10. Приватне акціонерне товариство «Теремно Хліб» URL: <http://smida.gov.ua/db/participant/05509694> (дата останнього звернення: 01.03.2019).

References:

1. Ghordopolov, V. & Ghordopolova, N. (2011). Zastosuvannya faktornogho analizu pry ocinci finansovykh rezul'tativ dijajnosti pidpryjemstva. *Ekonomichnyj analiz*, 8(2), 95-98.
2. Lebedzevych, Ja. V. (2002). Upravlinnja prybutkom pidpryjemstva. *Visnyk Zhytomyr'skogo inzhenerno-tekhnologichnogho instytutu. Ekonomichni nauky*, 14, 142-145.
3. Ostapenko, Ya. O. (2016). Dokhody hotel'noho hospodarstva kriz' pryzmu statystyky. *Aktual'ni problemy ekonomiky*, 2(176), 329-337.
4. Mochalina, Z. M. & Pospjelov, O. V. (2011). Metodychnyj instrumentarij ta suchasni problemy analizu finansovykh rezul'tativ. *Naukovo-tekhnichnyj zbirnyk «Komunaljne ghospodarstvo mist»*, 98, 221-227.
5. Ostapjuk, N. A. (2011). Metodyka ocinky finansovogho stanu pidpryjemstva v umovakh infljacji. *Visnyk ZhDTU*, 1(55), 127-129.
6. Pavlova, I. V. (2014). Proghnozuvannya finansovykh pokaznykiv yak element planuvannya rozvytku dijajnosti pidpryjemstva. *Loghistyka*, 690, 752-755.
7. Petryshyna, N. S. & Kneć, Ju. O. (2014). Metodychni osnovy analizu finansovykh rezul'tativ dijajnosti promyslovogho pidpryjemstva. *Nauka j ekonomika*, 2(34), 52-54.
8. Ghrebennykova, V. A. & Kulynchenko, E. A. (2015). Uproshhennij metod ocenky fynansovoj ustojchyvosti predpryjatyja. *Novaja nauka: Problemi y perspektyvi*, 1 (1), 179-182.
9. Kent, Monroe B. (2001). Pricing: making profitable decisions, *McGraw- Hill*, 480.
10. Pryvatne akcionerne tovarystvo «Теремно Khlib». Retrieved from <https://smida.gov.ua/db/participant/05509694>.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License